

ಪಕ್ಷಿ ಎಂದರೇನು? 'ಭಾರತದ ಪಕ್ಷಿಶಾಸ್ತ್ರ ಪಿತಾಮಹ' ಎಂದೇ ಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆದಿರುವ ಸಲೀಂ ಅಲಿಯವರ ಪ್ರಕಾರ, ಪಕ್ಷಿ ಎಂದರೆ ಪುಕ್ಕಗಳಿರುವ ಎರಡು ಕಾಲಿನ ಪ್ರಾಣಿ. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ 450 ಕೋಟಿ ವರ್ಷಗಳ ಜೀವಿಕಾಸದಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಉಗಮ ಒಂದು ಮಹತ್ತರ ಘಟ್ಟ. ನೀರಿನಲ್ಲಿನ ಜೀವಿಗಳು ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಭಕ್ಕೆ ಹಾರಿದ ಅಮೂಲ್ಯ ಕಾಲಘಟ್ಟವದು. ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಒಟ್ಟು 10933 ಪಕ್ಷಿ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಹೆಸರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿನ ನೈಸರ್ಗಿಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನೇ ಜೀವವೈವಿಧ್ಯ ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಜೀವಿಗಳ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳ ಹೋಲಿಕೆ ಮತ್ತು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ವಿವಿಧ ಗುಂಪುಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಜೀವಿಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣವೆನ್ನುವರು. ಈ ಜೀವವೈವಿಧ್ಯವೇ ಭೂಮಿಯ ಸಂಪತ್ತು. ಆದರೆ, ಮಾನವನ ಬಹುಸುರ ಬಯಕೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸಂಪತ್ತು ಸೂರೆಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಇಂಬುನೀಡುವಂತಿದೆ ಇತ್ತೀಚಿನದ್ದೊಂದು ವರದಿ. 1970ರಿಂದೀಚೆಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಜೀವಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಸರಾಸರಿ ಶೇ. 69ರಷ್ಟು ತಗ್ಗಿದೆ ಎಂಬ ಆತಂಕಕಾರಿ ಸಂಗತಿಯದು. ಇದಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಕಾರಣ, ಪ್ರಕೃತಿ ಮೇಲಿನ ಮಾನವನ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಎಂದು ವರದಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದೆ.

ಇತರೆ ಜೀವಿಗಳ ಉಳಿವಿನಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಸಂತತಿಯ ಒಳಿತು ಅಡಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮನಗಂಡು, ಮಾನವನಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿರುವ ಜೀವವೈವಿಧ್ಯದ ಅವನತಿಯನ್ನು ತಡೆಯುವ ಉದ್ದೇಶದೊಂದಿಗೆ 2022ರ ಡಿಸೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ 'ಭೌಗೋಳಿಕ

ಜೀವವೈವಿಧ್ಯ ಯೋಜನೆ'ಯನುಸಾರ ಭಾರತ ಸೇರಿ ಎಲ್ಲಾ ದೇಶಗಳು ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕೆಂಬ ಷರತ್ತಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟವು. ಪ್ರತಿ ದೇಶ ತನ್ನ ಜೀವವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ದಾಖಲಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣಾ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಂಡವು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಿಗಳ ದಾಖಲೀಕರಣವೂ ಪ್ರಮುಖವೆನಿಸಿತು. ಪಕ್ಷಿಗಳು ಜೀವವೈವಿಧ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಗಗಳಾಗಿದ್ದು, ಅವುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಸೂಚ್ಯಂಕವೂ ಹೌದು. ಪಕ್ಷಿಗಳು ಒಂದು ಸ್ಥಳದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಹೋಗುವುದರಿಂದ, ಅವುಗಳನ್ನು

ಕಾಣುವುದು ಸುಲಭ ಮತ್ತು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಪ್ರಭೇದಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆ ಉಳಿದ ಜೀವಿಗಳ ಸಂತತಿಗಳ ಸ್ಥೂಲಚಿತ್ರಣ ಕೊಡಬಹುದಾದ ಸಾಧ್ಯತೆಯೊಂದಿಗೆ ವಿವಿಧ ದೇಶಗಳು ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಪಕ್ಷಿವೈವಿಧ್ಯ ದಾಖಲಿಸಲು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಂಡಿವೆ.

ಅಮೆರಿಕ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ನೋಂದಾಯಿತ ಪಕ್ಷಿವೀಕ್ಷಕರನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ ಪಕ್ಷಿ ಸಮೀಕ್ಷೆಗೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರ ಪ್ರಕಾರ, ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಅವನತಿಯುಕ್ತ ಸಾಗುತ್ತಿರುವ ಪಕ್ಷಿ ಪ್ರಭೇದಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಶೇ. 49ರಷ್ಟಿದ್ದರೆ, ಕೇವಲ ಶೇ. 6ರಷ್ಟು ಪ್ರಭೇದಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಿ ಗಣತಿ

ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೂ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಪಕ್ಷಿ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲು 2020ರಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ವರದಿ ತಯಾರಾಯಿತು. ಆ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಒಟ್ಟು 867 ಪ್ರಭೇದಗಳು ದಾಖಲಾದವು. ಅದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ದಾಖಲಾಗಿದ್ದ ಪ್ರಭೇದಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 1200. ಭಾರತದಂತಹ ವಿಶಿಷ್ಟ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶ ಹೊಂದಿರುವ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪಕ್ಷಿಗಣತಿ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯ. ಆದರೆ, ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಸಹಯೋಗದಿಂದ ಇಂತಹ ವಿಜ್ಞಾನದ ಒಂದು ಅದ್ಭುತ ಕೆಲಸ ನಡೆದಿದೆ. 2020ರಿಂದ 2023ರವರೆಗಿನ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಅಪೂರ್ವ ವರದಿಯೊಂದು ತಯಾರಾಗಿದೆ.

ಆಗಸ್ಟ್ 25, 2023ರಂದು ನವದೆಹಲಿಯ ಭಾರತ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ

ಸ್ಥಳೀಯತೆ (Endemicity)	
ಅಂಡಮಾನ್ ದ್ವೀಪ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇರುವ ಹಕ್ಕಿ ಪ್ರಭೇದಗಳು	12
ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇರುವ ಹಕ್ಕಿ ಪ್ರಭೇದಗಳು	28
ನಿಕೋಬಾರ್ ದ್ವೀಪ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇರುವ ಹಕ್ಕಿ ಪ್ರಭೇದಗಳು	7
ಭಾರತದ ಮುಖ್ಯ ಭೂ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಹಕ್ಕಿ ಪ್ರಭೇದಗಳು	14
ಹಿಮಾಲಯ ಪರ್ವತ ಶ್ರೇಣಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಹಕ್ಕಿ ಪ್ರಭೇದಗಳು	81
ಭಾರತದ ಸ್ಥಳೀಯ ಹಕ್ಕಿಗಳಾಗಿ ದಾಖಲಾದ ಒಟ್ಟು ಪ್ರಭೇದಗಳು	695

ತುಂಗಭದ್ರಾ ನದಿ ಹಿನ್ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ವಲಸೆ ಹಕ್ಕಿ ರಾಜಹಂಸಗಳು

